

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 13Co/17/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8322200965
Dátum vydania rozhodnutia: 10. 09. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Martin Baran
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2024:8322200965.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Martina Barana a členov senátu JUDr. Mariany Muránskej a JUDr. Kataríny Krochtovej, v spore žalobcu: A. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom C. XX/X, XXX XX D. E. F., zastúpeného JUDr. Karin Bilou, advokátkou, so sídlom Kukorelliho 1505/52, 066 01 Humenné, IČO: 51 889 129, proti žalovanému: Slovenská republika v zastúpení: Ministerstvo spravodlivosti SR, so sídlom Račianska 71, Bratislava, IČO: 00 166 073, o náhradu škody a nemajetkovej ujmy, o odvolaní žalobcu a žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Humenné č. k. 12C/25/2022-243 zo dňa 07.12.2023, takto jednomyseľne

rozhodol:

- I. Potvrďuje rozsudok.
- II. Stranám náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Humenné (ďalej len „súd prvej inštancie“ a „súd“) napadnutým rozsudkom vo výroku I. uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 1.318,39 eur spolu s 5 % úrokom z omeškania ročne zo sumy 1.318,39 eur od 07.04.2022 do zaplatenia z titulu náhradu škody a sumu 3.500,- eur spolu s 5 % úrokom z omeškania ročne zo sumy 3.500,- eur od 07.04.2022 do zaplatenia z titulu náhrady nemajetkovej ujmy, to všetko v lehote 15 dní od právoplatnosti tohto rozsudku; vo výroku II. v prevyšujúcej časti žalobu zamietol; vo výroku III. vyslovil, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo.

2. Rozhodnutie právne zdôvodnil ust. § 3 ods. 1 a 2, § 5 ods. 1 a 2, § 7, § 15 ods. 1, § 16 ods. 1 a 4, § 17 ods. 1 až 3 zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“), § 517 ods. 1 a 2, § 563 Občianskeho zákonníka a § 3 nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka (ďalej len „nariadenie vlády“).

3. Z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie vyplýva, že žalobca sa žalobou doručenou súdu dňa 24.03.2022 domáhal, aby súd žalovanému uložil povinnosť zaplatiť mu sumu 23.343,- eur spolu s 5 %-ným úrokom z omeškania ročne z tejto sumy od podania žaloby až do zaplatenia. Suma 18.200,- eur predstavovala nárok titulom nemajetkovej ujmy za nezákonnú väzbu vo výške 11.200,- eur, nárok titulom nemajetkovej ujmy vo výške 7.000,- eur za nezákonné trestné stíhanie, nárok titulom ušlého zárobku v sume 3.744,60 eur a nárok titulom trov obhajoby v trestnom konaní vo výške 1.398,47 eur. Súd prvej inštancie rozsudkom č. k. 12C/25/2022- 131 zo dňa 24.11.2022 žalobu zamietol a žalovanému priznal vo vzťahu k žalobcovi náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Na základe odvolania žalobcu Krajský súd v Prešove rozsudkom č. k. 13Co/13/2023 - 196 zo dňa 13.09.2023 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v zamietavej časti o zaplatenie nemajetkovej ujmy za väzbu vo výške 11.200,- eur a v zamietnutí nároku za ušlú mzdu vo výške 3.744,63 eur. V prevyšujúcej zamietavej časti a vo výroku o trovách konania zrušil rozsudok súdu prvej inštancie a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Po vrátení veci ostal

predmetom sporu nárok žalobcu na zaplatenie sumy 1.398,47 eur za trovy obhajoby v trestnom konaní a nárok na náhradu nemajetkovej ujmy za trestné stíhanie v sume 7.000,- eur.

Súd prvej inštancie ďalej konštatoval, že dňa 28.08.2015 bolo uznesením vyšetrovateľa Obvodného oddelenia PZ Snina sp. zn.: ORP - 739/SV-HE-2015 začaté trestné stíhanie a žalobcovi vznesené obvinenie pre prečin nebezpečného vyhrážania podľa § 360 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona. Voči tomuto uzneseniu podal žalobca sťažnosť, ktorú prokurátor Okresnej prokuratúry Humenné uznesením sp. zn. 2Pv 436/15/2017 ako nedôvodnú zamietol. Trestné konanie pred súdom prvej inštancie a odvolacím súdom sa skončilo dňa 19.02.2020 oslobodzujúcim rozsudkom. Na základe nepravdivo a lživo popísaného skutkového deja manželkou žalobcu bol tento 4 roky a 6 mesiacov vyšetrovaný. Trestné stíhanie v trvaní od 28.08.2015 do 19.02.2020 v značnej miere zasiahlo do jeho osobnostných práv, do jeho súkromia, do práv jeho rodiny, predovšetkým jeho detí, ktoré v čase začatia trestného stíhania žili s ním v spoločnej domácnosti. Pod vplyvom trestného stíhania sa u žalobcu začali prejavovať vážne zdravotné komplikácie. Momentálne je liečený medikamentózne na úzkostné stavy a depresiu. Oslobodenie žalobcu spod obžaloby tvorí právny základ pre vznik nároku na náhradu škody a nemajetkovej ujmy. V súvislosti so škodou titulom vynaložených trov obhajoby žalobca uviedol, že táto pozostávala z trov vynaložených na obhajobu poskytnutú JUDr. Jaroslavom Pargáčom, Advokátska kancelária, Partizánska 1057, 069 01 Snina, SAK č. 5570, vo výške 1.023,05 eur (príjmové pokladničné doklady zo dňa 31.08.2015 a 24.09.2015). Okrem toho pozostávala aj z trov obhajoby poskytnutej JUDr. Karin Bilou, Advokátska kancelária, Kukorelliho 52, 066 01 Humenné, SAK č. 7702 (zálohová faktúra č. 0419 zo dňa 03.04.2019) vo výške 160,- eur a vo výške 215,42 eur (faktúra č. 0520 zo dňa 19.02.2020, potvrdenie banky o vyplatení tejto sumy na účet obhajcu JUDr. Karin Bilej zo dňa 24.02.2020). Celková uplatňovaná náhrada škody za obhajobu v trestnom konaní predstavovala sumu 1.398,47 eur. Okrem toho si žalobca uplatnil aj nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v sume 7.000,- eur, a to za trestné konanie voči jeho osobe v trvaní 4 rokov a 6 mesiacov.

Podľa názoru súdu v danej veci žalobca dostatočným spôsobom preukázal všetky podmienky pre uplatnenie nároku na náhradu škody s tým, že platí, že ak bolo začaté trestné stíhanie proti osobe a toto trestné stíhanie bolo následne zastavené, príp. ten, kto bol oslobodený spod obžaloby, má právo na náhradu škody. Zákon č. 514/2003 Z. z. výslovne neupravuje nárok na náhradu škody v prípade oslobodenia spod obžaloby, avšak judikatúra dospela k záveru, že ide o špecifický prípad zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú začatím a vedením trestného stíhania, pri ktorom treba vychádzať z analogického výkladu úpravy najbližšej, a to z úpravy zodpovednosti za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím. Rovnaký význam ako zrušenie právoplatného uznesenia o vznesení obvinenia pre nezákonnosť má v tomto zmysle tiež zastavenie trestného stíhania alebo oslobodenie spod obžaloby. Skutočnosť, že nedošlo k zrušeniu rozhodnutia, ktorým sa začína trestné stíhanie na tom nič nemení, pretože podstata nároku žalobcu na náhradu škody sa totiž neviaže na správny alebo nesprávny postup orgánov činných v trestnom konaní pri začatí trestného stíhania, ale na samotný výsledok trestného stíhania. Žalobca bol v trestnom konaní súdom oslobodený spod obžaloby, čím vznikla objektívna zodpovednosť štátu za škodu, ktorá mu týmto nezákonným trestným stíhaním vznikla.

K nároku na náhradu škody titulom trov obhajoby súd uviedol, že v rámci trestného stíhania si žalobca zvolil obhajcu JUDr. Jaroslava Pargáča, Advokátska kancelária, Partizánska 1057, 069 01 Snina, ktorému udelil plnú moc dňa 29.08.2015 (čl. 20). Zvolený advokát vyhotovil Vyúčtovanie trov právneho zastúpenia dňa 18.11.2015 za vykonané úkony právnej pomoci vo výške 1.023,05 eur (čl. 20 - 21) s tým, že na vyúčtovaní je uvedené: Prijatá záloha 1100,- eur, čomu nasvedčujú aj Príjmové pokladničné doklady zo dňa 31.08.2015 na sumu 700,- eur a zo dňa 24.09.2015. Je pravdou, že na Pokladničných dokladoch je uvedené : prijaté od B. G. - syn obž. A. B.. Podľa názoru súdu tieto finančné prostriedky patrili žalobcovi, ktorý bol v tom čase vo väzbe, a preto ich vyplatil advokátovi syn žalobcu. Taktiež je nesporné, že žalobcu v rámci trestného konania obhajovala aj advokátka JUDr. Karin Bilá, Advokátska kancelária, Kukorelliho 52, 066 01 Humenné, SAK č. XXXX, a to na základe Plnomocenstva zo dňa 03.04.2019 (čl. 23). Z uplatneného nároku na základe vyúčtovania JUDr. Karin Bilej súd nepriznal žalobcovi sumu 71,50 eur za 1 úkon právnej pomoci a náhradu režijného paušálu za tento úkon vo výške 8,58 eur, a to z dôvodu, že žalobca si už predtým zvolil obhajcu JUDr. Pargáča, ktorý úkon prevzatie a príprava obhajoby vyúčtoval. Podľa súdu žalobcovi nemožno priznať 2 x náhradu za úkon právnej pomoci za prevzatie veci. Súd priznal žalobcovi náhradu trov obhajoby vyúčtovaných JUDr. Jaroslavom Pargáčom vo výške 1.023,05 eur a sumu 295,34 ako odmenu za poskytnutú obhajobu JUDr. Karin Bilou. V prevyšujúcej časti súd žalobu nad sumu 1.318,39 eur do sumy 1.398,47 eur zamietol.

Pokiaľ ide o nárok žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 7.000,- eur, súd prvej inštancie prihliadol na to, že žalobca do začatia trestného stíhania viedol riadny život v mieste svojho bydliska a nemal žiadne negatívne reakcie ani zo strany obyvateľov. Trestné stíhanie žalobcu trvalo 4 roky a 6

mesiacov a len samotná táto skutočnosť spôsobila u žalobcu psychické stresy v rodine, kedy došlo k zhoršeniu spolužitia pod vplyvom hrozby uloženia nepodmienečného trestu odňatia slobody. V danom prípade nepostačuje konštatovanie, že došlo k porušeniu práva žalobcu, a preto súd priznal žalobcovi nemajetkovú ujmu, avšak nie vo výške, ktorú žalobca uplatňoval, ale iba vo výške 3.500,- eur. V tejto súvislosti súd dôvodil tým, že žalobca okrem svojej výpovede a výpovede svedkyne - svojej priateľky D. H., ďalšími inými dôkazmi nepreukázal zhoršenie postavenia v spoločnosti a v zamestnaní. Zhoršenie spolužitia s bývalou manželkou nastalo už pred začatím trestného stíhania. Aj napriek trestnému stíhaniu žalobca pracuje v tej istej firme ako pred začatím trestného stíhania. Zhoršenie zdravotného stavu žalobca preukázal Správou Psychiatrickej ambulancie G. G. I. zo dňa 16.11.2020, z ktorej vyplýva, že žalobca je v evidencii ambulancie od 22.05.2020 s diagnózou Zmiešaná úzkostno- depresívna porucha. Pravidelne užíva predpísané lieky a navštevuje psychiatrickú ambulanciu v jednomesačných intervaloch. Z týchto dôvodov súd priznal žalobcovi nemajetkovú ujmu vo výške 3.500,- eur, keďže túto považoval za dostatočne primeranú, preto žalobu nad sumu 3.500,- eur do sumy 7.000,- eur zamietol.

Súd zamietol návrh žalobcu na výsluch svedka A. B., syna žalobcu, a to z dôvodu, že ho považoval za neúčelný s poukazom na jeho zdravotný stav, o ktorom sa počas konania zmieňovala právna zástupkyňa žalobcu. Súd dodal, že trestné stíhanie žalobcu malo nepochybne vplyv aj na jeho synov. Okrem toho svedok bol vypočutý k okolnostiam spolužitia so žalobcom v konaní vedenom na Okresnom súde Humenné pod sp. zn. 15Pc/29/2016 na pojednávaní dňa 23.09.2021 (čl. 126).

Súd priznal žalobcovi aj požadovaný úrok z omeškania vo výške 5% ročne z priznanej sumy, avšak nie od dátumu podania žaloby na súd, ale až od dátumu nasledujúceho po dni doručení žaloby žalovanému. Žaloba bola žalovanému doručená dňa 06.04.2022 a nasledujúcim dňom sa žalovaný dostal do omeškania.

4. O trovách konania súd rozhodol podľa § 255 ods. 2 CSP a vyslovil, že žiadna zo strán sporu nemá právo na náhradu trov konania z dôvodu, že v časti uplatňovania nemajetkovej ujmy rozhodnutie záviselo od úvahy súdu, čo by znamenalo úspech žalobcu, avšak na druhej strane bola žaloba zamietnutá v časti uplatňovaného nároku na ušlý zárobok a v časti trov obhajoby. Strany sporu mali v konaní približne rovnaký úspech, preto súd vyslovil, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo.

5. Proti výrokom I. a II. rozsudku súdu prvej inštancie podal odvolanie žalobca z dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. f) CSP, pretože súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a podľa § 365 ods. 1 písm. g) CSP, pretože rozhodnutie súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Žalobca namietal priznanú výšku nemajetkovej ujmy za nezákonné rozhodnutie orgánu verejnej moci v sume 3.500,- eur, pričom za primeranú považoval sumu 7.000,- eur. Argumentoval predovšetkým dĺžkou trestného konania, ale tiež okolnosťami, za ktorých k nemajetkovej ujme došlo.

K dĺžke trestného konania výraznou mierou svojim nedbanlivostným konaním, resp. nekonaním participoval nielen orgán činný v trestnom konaní v rámci prípravného konania, ale aj súd prvej inštancie, ktorý nerešpektoval právny názor Krajského súdu v Prešove obsiahnutý v rozhodnutí sp. zn. 4To 28/17 zo dňa 28.12.2017. Pričinením súdu prvej inštancie sa od roku 2018 konanie predĺžilo o ďalšie 2 roky a 2 mesiace, a to až do roku 2020, kedy definitívne rozhodol Krajský súd v Prešove vyhlásením rozsudku dňa 19.02.2020. Dôkazy, ktorými žalobca preukázal hĺbku zásahu štátu do jeho osobnostných práv, boli dostatočné. Tieto zásahy spôsobené dĺžkou konania ani nie je potrebné žalobcom preukazovať. V prípade žalobcu došlo k porušeniu nielen jeho osobnostných práv, ako predovšetkým práva na ochranu cti, ľudskej dôstojnosti, dobrej povesti, práva na súkromie a rodinného života, ale nepochybne aj jeho práva na spravodlivý proces. Zmyslom poskytnutia nemajetkovej ujmy za zásah do osobnostných práv človeka je odškodnenie dlho trvajúcej neistoty v jeho právnom postavení, teda v tom, akým výsledkom sa jeho konanie skončí, pretože v tzv. „stávke“ sú jeho dôležité hodnoty. Ujma, ktorá je vyvolaná neprímeranou dĺžkou konania je definovaná v rozhodnutiach EŠLP ako je úzkosť, obťaženie a neistota. V tejto neistote bol žalobca, a to aj v dôsledku postupov orgánov verejnej moci dlhodobo udržiavaný.

K okolnostiam vzniku ujmy žalobca uviedol, že v čase začatia trestného konania sa sám osobne staral o svojich dvoch synov (manželka sa odsťahovala), ktorí boli na ňom úplne závislí, a to nielen finančne, nakoľko jeden syn mal len 15 rokov a druhý je ZŤP. Obaja synovia prežívali útrapy svojho otca, ktorého neprávom obvinila ich matka. Obaja synovia boli vypočúvaní v priebehu trestného konania a už tam bolo zrejmé, že matka si celé obvinenie voči žalobcovi vymyslela z pomsty, a preto sa ich psychické útrapy intenzívnejšie prenášali do psychiky žalobcu. Žalobca poukázal aj na nález Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 754/2016, z ktorého vyplýva, že pri rozhodovaní o náhrade nemajetkovej ujmy za trestné stíhanie je potrebné zohľadniť povahu trestnej veci, dĺžku trestného stíhania, ale predovšetkým dopady trestného stíhania do osobnostnej sféry poškodenej osoby, ako aj okolnosti, za ktorých došlo k nemajetkovej ujme.

Na základe uvedeného žalobca navrhol, aby odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvej inštancie v časti náhrady nemajetkovej ujmy a uložil žalovanému povinnosť zaplatiť mu sumu 7.000,- eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 7.000,- eur od 07.04.2022 do zaplatenia. Zároveň žiadal, aby mu priznal náhradu trov odvolacieho konania.

6. Žalovaný podal odvolanie proti výroku I. a III. rozsudku z dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. b) CSP, pretože súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces; § 365 ods. 1 písm. f) CSP, pretože súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam; § 365 ods. 1 písm. h) CSP, pretože rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

V súvislosti s náhradou trov právneho zastúpenia žalobcu v trestnom konaní žalovaný namietal, že žalobca dostatočne nepreukázal, že došlo k úbytku v jeho majetkovej sfére. Vo vzťahu k trovám právneho zastúpenia JUDr. Jaroslavom Pargáčom žalovaný uviedol, že úhradu zálohovej faktúry zrealizoval syn žalobcu – G. B.. Žalobca síce uviedol, že v čase prevzatia zálohy JUDr. Jaroslavom Pargáčom bol vo väzbe, a preto peniaze odovzdal advokátovi jeho syn G. B.. Táto skutočnosť však nebola preukázaná (napr. svedeckou výpoveďou syna, čestným prehlásením a pod.). Navyše súd prvej inštancie neprípustne v bode 43. odôvodnenia napadnutého rozsudku prezumoval, že finančné prostriedky patrili žalobcovi, hoci to z vykonaného dokazovania na súde prvej inštancie nevyplývalo. Žalobca v tejto súvislosti nepredložil žiadne relevantné dôkazy. Taktiež nebolo preukázané, aby došlo k úbytku majetku žalobcu v rozsahu 294,34 eur za poskytnuté právne služby JUDr. Karin Bilou, nakoľko zo žalobcom predložených listín nevyplýva, že sumu vo výške 160,- eur uhradil žalobca (v potvrdení o zrealizovanej transakcii absentuje údaj o platcovi tejto sumy) a z potvrdenia o úhrade sumy vo výške 215,42 eur vyplýva, že túto zrealizoval syn žalobcu A. B. mladší, a nie žalobca. Žalovaný v tejto súvislosti poukázal napr. na rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 13Co/13/2010, z ktorého vyplýva aj toto: „Škoda v uplatnenej výške žalobcovi dosiaľ nevznikla, pretože dosiaľ zo svojho majetku nezaplatil sumu, ktorá podľa neho predstavuje škodu, ktorej náhrady sa domáha. Nedošlo teda k faktickému zmenšeniu majetku žalobcu, ani k vynaloženiu iných nákladov, takže žiadna škoda v jeho majetkovej oblasti dosiaľ nenastala.“ Ak bol súd prvej inštancie toho názoru, že uvedené finančné prostriedky patrili žalobcovi, a preto ich vyplatili synovia žalobcu, priznal žalobcovi náhradu škody, ktorá mu však doposiaľ preukázateľne nevznikla. Týmto súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a zároveň vychádzal z nesprávneho právneho posúdenia veci, čím je naplnený odvolací dôvod v zmysle § 365 ods. 1 písm. f) a h) CSP.

Žalovaný namietal aj priznaný nárok na náhradu nemajetkovej ujmy. Z vykonaného dokazovania priamo nevyplýva, že vznik ujmy žalobcu sa spája s trestným stíhaním. Zároveň nebolo ani preukázané, že u žalobcu došlo k zhoršeniu rodinného spolužitia práve v dôsledku trestného stíhania. Ak súd prvej inštancie dospel k záveru, že v prípade žalobcu nepostačuje konštatovanie, že došlo k porušeniu jeho práva a priznal žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 3.500,- eur s prísl., dospel na základe vykonaného dokazovania k nesprávnym skutkovým zisteniam a vec nesprávne právne posúdil, v dôsledku čoho sú naplnené odvolacie dôvody v zmysle § 365 ods. 1 písm. f) a h) CSP. V tejto súvislosti žalovaný poukázal na uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 27.10.2022, sp. zn. 6Cdo/224/2019, podľa ktorého je nevyhnutné, aby súdy zodpovedali aj otázku, prečo konkrétne v rámci rozpätia ohraničovaného zdola najnižšou jednotkou aktuálnej tuzemskej meny (0,01€, čiže jedným eurocentom) a zhora práve sumou 3.500,- eur s prísl. (priznanou súdom prvej inštancie), je dôvod ustáliť nárok presne na hornej hranici takéhoto rozpätia. Z odôvodnenia nie sú zrejmé dôvody a kritéria v zmysle § 17 ods. 2 a 3 zákona č. 514/2003 Z. z. vedúce k priznaniu sumy 3.500,- eur s prísl. V dôsledku uvedeného došlo aj k naplneniu odvolacieho dôvodu v zmysle § 365 ods. 1 písm. b) CSP. Žalovaný súčasne namietal, že prípadné poškodenie zdravia nemožno odškodňovať prostredníctvom náhrady nemajetkovej ujmy. Škoda na zdraví predstavuje osobitný nárok, ktorý sa posudzuje, preukazuje a uplatňuje spôsobom ustanoveným zákonom č. 437/2004 Z. z. o náhrade za bolesť a o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 273/1994 Z. z. o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení Všeobecnej zdravotnej poisťovne a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní v znení neskorších predpisov. Podľa názoru žalovaného súd prvej inštancie žalobcovi priznal náhradu nemajetkovej ujmy, ktorej výška nie je primeraná zistenému skutkovému stavu. V prípade, ak súd prvej inštancie zohľadnil pri stanovovaní primeranej výšky náhrady nemajetkovej ujmy aj zmiešanú úzkostno-depresívnu poruchu žalobcu a skutočnosť, že žalobca pravidelne užíva predpísané lieky a navštevuje psychiatrickú ambulanciu, dospel na základe vykonaného dokazovania k nesprávnym skutkovým zisteniam a vec nesprávne právne posúdil, v dôsledku čoho je naplnený odvolací dôvod v

zmysle § 365 ods. 1 písm. f) a h) CSP. Okrem toho žalovaný namietal, že súd prvej inštancie neuviedol dostatok relevantných dôvodov svedčiacich v prospech ním prijatého záveru o dôvodnosti nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v ním priznanej výške 3.500,- eur s prísl. Z tohto dôvodu považoval odôvodnenie priznania výšky náhrady nemajetkovej ujmy za nepreskúmateľné, čo zakladá odvolací dôvod v zmysle § 365 ods. 1 písm. b) CSP.

Žalovaný ďalej argumentoval, že súd prvej inštancie vychádzal z nesprávneho právneho posúdenia veci, keď dospel k záveru, že žalobcovi predmetný nárok na zaplatenie ním požadovaného úroku z omeškania vznikol s tým, že žalovaná sa mala do omeškania so zaplatením sumy 1.318,39 eur predstavujúcej náhradu škody a sumy 3.500,- eur predstavujúcej náhradu nemajetkovej ujmy dostať dňom 07.04.2022, t. j. dňom nasledujúcim po dni, kedy bola žalovanej doručená žaloba. V tomto prípade ide o nesprávne právne posúdenie veci, čím je naplnený zákonný odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. h) CSP. Čo sa týka zaplatenia úroku z omeškania z platenia náhrady nemajetkovej ujmy, súdna prax ustálila, že nárok na náhradu nemajetkovej ujmy vzniká až momentom právoplatnosti rozhodnutia o jeho priznaní, t. j. zodpovednostný subjekt sa do tohto momentu nemôže dostať do omeškania s platením náhrady nemajetkovej ujmy. V tejto súvislosti poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 24.06.1998, sp. zn. 1 Co 15/97 (publikovaný v Zbierke stanovísk a rozhodnutí NS SR pod č. 7 R 45/2000), kde Najvyšší súd SR ohľadom momentu vzniku nároku na náhradu nemajetkovej ujmy jednoznačne judikoval, že: „Povinnosť zaplatiť náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vzniká až na základe súdneho rozhodnutia, v ktorom je určená doba plnenia, až uplynutím takto určenej lehoty splnenia sa dlžník dostáva do omeškania.“ Žalovaný namietal, že súd prvej inštancie sa týmto jeho argumentom nezaoberal. Tým je daný odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. b) a h) CSP.

Žalovaný považoval za nesprávne právne posúdenie veci aj vyriešenie otázky nároku na náhradu trov konania. Úspech vo veci sa zisťuje porovnaním petitu žalobného návrhu a výroku rozhodnutia, ktorým sa vo veci rozhodlo. Ak strana nemá plný úspech vo veci, vždy má čiastočný úspech vo veci, t. j. každá strana je sčasti úspešná a sčasti neúspešná. Vo všeobecnosti platí, že ak mala strana vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov konania pomerne rozdelí (porov. uznesenie Najvyššieho súdu SR z 22.06.2011, sp. zn. 8 Sžo 215/2010). V danom prípade mala byť aplikovaná tzv. zásada úspechu v konaní podľa § 255 ods. 1 CSP. Žalovaný poukázal na to, že v spore bol vo väčšej časti úspešný, keďže žalobca sa domáhal náhrady škody vo výške 3.744,60 eur a náhrady nemajetkovej ujmy v celkovej výške 18.200,- eur (spolu celkom sumy 23.343,- eur), pričom napadnutým rozsudkom žalobcovi súd prvej inštancie priznal náhradu škody vo výške 1.318,39 eur a náhradu nemajetkovej ujmy v sume 3.500,- eur. Súd prvej inštancie mal určiť pomer úspechu oboch strán v zmysle § 255 ods. 2 CSP, a to tak, že od úspechu víťaznej strany (79,36 %), t. j. žalovaného mal odpočítať jeho neúspech, tzn. mieru úspechu druhej strany sporu (20,64 %), t. j. žalobcu, čo však neučinil. Pri zachovaní takého postupu mal súd prvej inštancie rozhodnúť tak, že žalovanému mal priznať nárok na náhradu trov konania v rozsahu 58,72%. Tým je daný odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. h) CSP.

Na základe uvedeného žalovaný navrhol, aby odvolací súd rozsudok v napadnutej časti zmenil tak, že žalobu zamietne a prizná mu nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

7. Žalobca k odvolaniu žalovaného uviedol, že trvá na doterajšej argumentácii a dôvodoch odvolania. V súvislosti s námietkou žalovaného o tom, že pokiaľ ide o trovy obhajoby, nebolo preukázané zmenšenie jeho majetkovej sféry, uviedol, že jeho syn G. B. mal v čase vzatia do väzby 15 rokov, nebol zárobkovo činný a peniaze odovzdal obhajcovi, nakoľko jeho otec bol v tom čase už vo väzbe, a to podľa pokynov svojho otca, teda žalobcu. K tejto skutočnosti sa ústne na pojednávaní pri výsluchu strany vyjadril žalobca, avšak táto skutočnosť, že peniaze boli uhradené za trestnú vec žalobcu, vtedy obvineného, vyplýva aj zo samotného príjmového dokladu vystaveného týmto obhajcom, kde je presne uvedená predmetná trestná vec, a to: „obhajoba § 360 ods. 1,2 TZ a spisová značka: 0Tp 36/2015“. Na príjmovom doklade v záhlaví je ďalej uvedené: „peniaze prijaté od G. B. – syn obžalovaného A. B.“. Tak ako to uviedol žalobca pri svojom výsluchu na pojednávaní viackrát, obaja synovia s ním v čase začatia jeho trestného stíhania žili v spoločnej domácnosti, boli na neho odkázaní nielen výživou, teda finančne, ale v prípade staršieho syna aj fyzicky, nakoľko je ťažko zdravotne postihnutý od narodenia (A. B.). Na všetky tieto skutočnosti poukázal žalobca v priebehu konania, pričom navrhol pripojiť spis vedený na súde prvej inštancie pod sp. zn. 15Pc/29/2016, kde bol vypočutý ako svedok jeho syn A. B., ktorý pri svedeckej výpovedi popísal, kde boli v dome otca tesne po jeho zatknutí nájdené peniaze (2x finančné prostriedky vo výške cca 7.000,- eur). Syn, ktorý uhradil príjmový doklad žalobcu, konal len v mene žalobcu ako jeho zástupca, nakoľko ho tým otec poveril. K faktúre uhradenej žalobcom obhajkyňi JUDr. Karin Bilej prostredníctvom banky VÚB uviedol, že na faktúre a na výpise z účtu je uvedené, že sa jedná o úhradu za právne služby tejto advokátky a syn bol faktúru len osobne uhradiť v banke. K týmto platbám za právne služby sa žalobca v priebehu konania vyjadroval už viackrát, boli potvrdené pripojeným spisom

o vyporiadanie BSM. Číslo faktúry obhajkyne je uvedené na výpise z podnikateľského účtu a na faktúre je presne špecifikované, za aké právne služby bola žalobcom uhradená.

K námietke žalovaného o nepreukázaní nároku na náhradu nemajetkovej ujmy titulom uznesenia o vznesení obvinenia žalobca uviedol, že vedenie trestného stíhania v dĺžke 4 rokov a 6 mesiacov je samo o sebe tak výrazným zásahom do jeho osobnostných práv, že ani ďalšie dokazovanie nie je potrebné (napr. rozhodnutie ESLP „Apicella proti Talinsku“). Zásah do osobnostných práv žalobcu bol nesmierne intenzívny predovšetkým v jeho súkromnom živote, nakoľko žil sám a vychovával dvoch synov, z ktorých jeden je ťažko zdravotne postihnutý a druhý bol ešte len vo veku 15 rokov. Zásah do súkromia žalobcu bol omnoho intenzívnejší, ako keby mal dospelé deti, o ktoré by sa osobne nemusel starať.

K námietke žalovaného vo vzťahu k priznanému úroku z omeškania uviedol, že judikát Najvyššieho súdu SR, ktorý bol publikovaný pod sp. zn. 1 Co 15/97 a podľa ktorého povinnosť zaplatiť nemajetkovú ujmu v peniazoch vzniká až na základe súdneho rozhodnutia, a preto úrok z omeškania môže byť priznaný až po určení doby na plnenie v tomto rozhodnutí, je podľa žalobcu už prekonaný, a to hlavne s poukazom na zakotvenie ust. § 16 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. V zmysle § 16 ods. 4 citovaného zákona ak súd rozhodnutím o náhrade škody prizná poškodenému aj úrok z omeškania, lehota omeškania začína príslušnému orgánu plynúť najskôr dňom oznámenia, že neuspokojí nárok na náhradu škody, alebo uplynutím 6- mesačnej lehoty na predbežné prerokovanie nároku, ak súd neurčí začiatok jej plynutia neskôr. Žalovaný oznámil žalobcovi listom, že jeho nárok neuznáva dňa 16.03.2022. V skutočnosti sa žalovaný dostal do omeškania už uplynutím 6 - mesačnej lehoty po podaní Žiadosti poškodeného o predbežné prerokovanie nároku, t. j. už v mesiaci jún 2021, nakoľko žiadosť bola podaná dňa 02.12.2020. Aj napriek tomu si žalobca uplatnil úrok z omeškania v zmysle podanej žaloby až odo dňa podania žaloby do zaplataenia, teda od 24.03.2022, a nie uplynutím 6- mesačnej zákonnej lehoty.

K odvolacej námietke žalovaného vo vzťahu k náhrade trov konania žalobca uviedol, že sa stotožňuje s odôvodnením súdu prvej inštancie. V časti uplatňovanej nemajetkovej ujmy rozhodnutie záviselo od úvahy súdu. V takýchto prípadoch je potrebné rozlíšiť, čo je základné a čo sprevádzajúce. Za základné sa považuje rozhodnutie, že do žalobcovho práva bolo zasiahnuté, výška ujmy je potom druhotná a nadväzujúca.

8. Žalovaný k odvolaniu žalobcu uviedol, že nespochybňuje, že dĺžka trestného konania je jedným z kritérií, ktoré súd pri stanovení primeranej výšky náhrady nemajetkovej ujmy titulom trestného stíhania zohľadňuje, ale zároveň sa ani nestotožňuje s názorom žalobcu, podľa ktorého by dĺžka trestného konania (4,5 roka) mala byť dôvodom, pre ktorý by odvolací súd mal pristúpiť k priznaniu vyššej náhrady nemajetkovej ujmy, než žalobcovi priznal súd prvej inštancie. Práve naopak, žalovaný je toho názoru, že s poukazom na povahu trestnej veci (prečin), dĺžku trestného konania, ale najmä s ohľadom na zistený skutkový stav (nebolo preukázané, že k zhoršeniu rodinného spolužitia došlo v dôsledku trestného stíhania a bolo preukázané, že v dôsledku trestného stíhania žalobca neprišiel o svoju prácu) je už súdom priznaná výška náhrady nemajetkovej ujmy nedôvodná.

Ak sa žalobca snaží navodiť dojem o existencii nesprávneho úradného postupu Okresného súdu Humenné v trestnom konaní vedenom pod sp. zn. 2T/197/2015, tieto tvrdenia nie sú a nemôžu byť relevantnými vo vzťahu k posúdeniu otázky primeranej výšky náhrady nemajetkovej ujmy uplatnenej výlučne v súvislosti s uznesením o vznesení obvinenia, nie nesprávnym úradným postupom.

Žalovaný tiež dodal, že trestné stíhanie žalobcovi fakticky nebránilo v realizácii rodičovských práv a povinností, ani nelimitovalo jeho právo na súkromie, a hoci poukazuje na psychické útrapy seba a detí, uvádza, že obvinenie bolo vymyslené matkou detí z pomsty. Príčinu tvrdených útrap potom nemožno hľadať inde ako práve v konaní uvedenej osoby.

Súd prvej inštancie podľa žalovaného nesprávne zohľadnil zhoršenie zdravotného stavu žalobcu (škoda na zdraví predstavuje osobitný nárok, ktorý nemožno zamieňať s nemajetkovou ujmu) a naopak nesprávne nezohľadnil, že žalobca bol trestne stíhaný pre prečin (nie zločin alebo dokonca obzvlášť závažný zločin) a žiaden trest nevykonal. Žalovaný súčasne zdôraznil, že prípadnú ujmu tretích osôb (synov žalobcu) pri posudzovaní otázky primeranosti náhrady nemajetkovej ujmy, ktorá mala vzniknúť žalobcovi, nemožno zohľadniť. Z uvedených dôvodov má žalovaný za to, že odvolanie žalobcu je nedôvodné.

9. Na vyjadrenie žalovaného k odvolaniu žalobcu poskytol do konania vyjadrenie žalobca. Zotrval na doterajšej argumentácii a zdôraznil, že sa stotožňuje s rozhodnutím súdu prvej inštancie o tom, že základ nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch je daný a že samotné konštatovanie porušenia práva nie je vzhľadom na dĺžku trestného konania dostatočným zadostučinením. Zároveň však uviedol, že nemajetková ujma priznaná súdom prvej inštancie vo výške 3.500,- eur nie je v jeho prípade postačujúca.

10. Žalovaný sa ďalej do odvolacieho konania už nevyjadril.

11. Krajský súd v Prešove ako súd odvolací (§ 34 CSP) po zistení, že odvolanie bolo podané v zákonom stanovenej lehote (§ 362 ods. 1 CSP), oprávnenou osobou (§ 359 CSP) proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné (355 CSP), preskúmal napadnuté rozhodnutie, ako aj konanie mu predchádzajúce v zmysle zásad vyplývajúcich z § 379 a násl. CSP, bez nariadenia pojednávania (§ 385 CSP a contrario) a dospel k záveru, že odvolania strán sporu nie sú dôvodné. Oznámenie o verejnom vyhlásení rozsudku bolo v súlade s § 219 ods. 3 v spojení s § 378 ods. 1 CSP zverejnené na úradnej tabuli a webovej stránke Krajského súdu v Prešove.

12. V odvolacom konaní z dispozičnej zásady vyplýva, že odvolací súd vec prejedná v medziach, v ktorých sa odvolateľ domáha prieskumu. Určením rozsahu napadnutia rozhodnutia súdu prvej inštancie odvolateľ nielen vymedzuje to, ohľadne akých výrokov u rozhodnutia súdu prvej inštancie nastal suspenzívny účinok odvolania, ale súčasne stanoví medze, v ktorých je odvolací súd oprávnený a povinný rozhodnutie súdu prvej inštancie preskúmať.

13. Odvolací súd v odvolacom konaní posúdil relevantnosť konkrétnych odvolacích dôvodov v kontexte s nesprávnym skutkovým zistením, nesprávnym právnym posúdením veci a porušením práva na spravodlivý proces. Skúmal, či súd prvej inštancie na zistený skutkový stav správne, v úplnosti, aplikoval príslušné právne predpisy, či riadne svoje rozhodnutie odôvodnil, to všetko s prihliadnutím na to, že v odôvodnení rozhodnutia nemusí byť daná odpoveď na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní (viď rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II.ÚS 78/05).

14. Odvolací súd zastáva názor, že súd prvej inštancie v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav, zo zistených skutočností vyvodil správny právny záver a svoje rozhodnutie zdôvodnil v rozsahu, ktorý obstoje v konfrontácii s požiadavkami kladenými na kvalitu súdnych rozhodnutí. Keďže ani v priebehu odvolacieho konania sa na týchto skutkových a právnych zisteniach nič nezmenilo, odvolací súd si osvojil náležité odôvodnenie súdu prvej inštancie. Vzhľadom na to, že odôvodnenia rozhodnutí súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), pretože prvoinštančné konanie a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok, odvolací súd v plnom rozsahu odkazuje na odôvodnenie napadnutého rozsudku a len na zdôraznenie dodáva:

15. Súd prvej inštancie správne právne posúdil nárok žalobcu podľa § 3 ods. 1 písm. a) zákona č. 514/2003 Z. z. V danom prípade nezákonným rozhodnutím bolo uznesenie povereného príslušníka Obvodného oddelenia PZ Snina ČVS: ORP-739/SV-HE-2015 zo dňa 28.08.2015 o vznesení obvinenia žalobcovi pre prečin nebezpečného vyhrážania podľa § 360 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona, ktorého sa mal dopustiť voči svojej manželke. Žalobca bol napokon rozsudkom Krajského súdu v Prešove č. k. 10To/19/2019-404 zo dňa 19.02.2020 oslobodený spod obžaloby, lebo nebolo dokázané, že sa stal skutok, pre ktorý je obžalovaný stíhaný. V zhode s názorom súdu prvej inštancie aj odvolací súd zdôrazňuje, že nárok na náhradu škody spôsobenej uznesením o vznesení obvinenia, ktoré neskončilo právoplatným odsúdením, je špecifickým prípadom zodpovednosti štátu podľa zákona č. 514/2003 Z. z. a posudzuje sa ako nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím. Nemožno lipnúť na formálnom zrušení tvrdeného nezákonného rozhodnutia, ale splnenie tejto podmienky je potrebné vykladať extenzívne. Totiž oslobodením spod obžaloby zanikajú účinky vznesenia obvinenia a zrušenie takého rozhodnutia sa tak stáva bezpredmetným. Oslobodenie spod obžaloby znamená, že dôvodnosť vznesenia obvinenia sa nepotvrdila, čím vyšla najavo nezákonnosť uznesenia o vznesení obvinenia. Z toho potom plynie jednoznačný záver, že osoba, ktorá bola spod obžaloby oslobodená, má pri splnení zákonných predpokladov zásadne právo na náhradu skutočnej škody spôsobenej uznesením o vznesení obvinenia v zmysle § 17 ods. 1 citovaného zákona. Takouto škodou sú aj vynaložené trovy obhajoby. Okrem toho nezákonné vedenie trestného stíhania znamená mimo rozumných pochybností významný zásah do osobnostných práv dotknutej osoby, ktorá má právo v zmysle § 17 ods. 2 a 3 zákona č. 514/2003 Z. z. požadovať aj náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

16. V naznačených súvislostiach žalovaný namietal, že nebolo preukázané, aby žalobcovi vznikla skutočná škoda vynaložením peňažných prostriedkov na trovy obhajoby, a teda, že nedošlo k zmenšeniu jeho majetkovej sféry.

17. Podľa žalovaného nebolo preukázané, že peňažné prostriedky vynaložené na obhajobu pre JUDr. Jaroslava Pargáča pochádzali z majetku žalobcu a že tým došlo k úbytku na jeho majetku. Odvolací súd je toho názoru, že plnomocenstvo udelené uvedenému advokátovi dňa 29.08.2015, vyúčtovanie trov právneho zastúpenia vo veci obhajoby žalobcu zo dňa 18.11.2015 (na sumu 1.023,05 eur) tvoria podklad pre účtovanie za poskytnuté právne služby žalobcovi. Z príjmových pokladničných dokladov na sumu 700,- eur (zo dňa 31.08.2015) a na sumu 400,- eur (zo dňa 24.09.2015) je zrejmé, že ich vystavil obhajca JUDr. Jaroslav Pargáč za trovy obhajoby žalobcu v dotknutej trestnej veci. Je nepochybné, že

žalobca bol v čase odovzdania peňazí za trovy obhajoby vo väzbe. Tieto peniaze odovzdal obhajcovi syn žalobcu G. B.. Pokiaľ ide o úhradu obhajoby, ktorú v spomínanej trestnej veci žalobcovi poskytla JUDr. Karin Bilá, plnomocenstvo jej žalobca udelil dňa 03.04.2019. Na základe vyúčtovania právnych služieb, vystavenej zálohovej faktúry č. 0419-Z zo dňa 03.04.2019 na sumu 160,- eur a následnej úhrady uvedenej sumy vkladom na účet dňa 08.04.2019 s doplňujúcou informáciou „A. B.“, je zrejmé, že šlo o úhradu trov obhajoby žalobcu. Rovnako tak došlo k vyúčtovaniu právnych služieb touto advokátkou na sumu 215,42 eur, k vystaveniu faktúry č. 0520 zo dňa 19.02.2020 a následnej úhrade danej sumy vkladom na účet dňa 24.02.2020, ktorý zrealizoval syn žalobcu A. B..

18. Najvyšší súd SR vo veci sp. zn. 7Cdo/282/2018 konštatoval: „Za situácie, kedy žalobca nie je schopný presne určiť a preukázať výšku škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom, pričom však preukáže a odôvodní, že mu taká škoda vznikla, nemôžu súdy rozhodnúť, že mu preto škoda nebude vôbec nahradená, alebo že medzi protiprávnym konaním a vznikom škody nie je príčinná súvislosť. Súdy v takejto situácii určia výšku vzniknutej škody podľa spravodlivého uváženia jednotlivých okolností prípadu“.

19. Na základe skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie nie je dôvodné spochybňovať úbytok v majetkovej sfére žalobcu. Bolo preukázané, že peňažné prostriedky vyúčtované obhajcami titulom poskytnutia právnych služieb žalobcovi v inkriminovanej trestnej veci im boli uhradené. Skutočnosť, že tieto prostriedky formálne odovzdali synovia žalobcu žijúci s ním v spoločnej domácnosti (jeden v tom čase maloletý a druhý ťažko zdravotne postihnutý), nevnáša odôvodnené pochybnosti o identite subjektu, ktorému bola spôsobená škoda, ktorú si v tomto konaní uplatňuje. Žalobcu nemožno v tomto ohľade vystaviť neprimeranému bremenu. Preto nedošlo k naplneniu odvolacieho dôvodu podľa § 365 ods. 1 písm. f) a h) CSP.

20. Žalovaný ďalej namietal, že rozhodnutie súdu prvej inštancie je nepreskúmateľné, pretože z neho nie sú zrejmé kritériá, na základe ktorých súd priznal žalobcovi nárok na náhradu nemajetkovej ujmy. Žalovaný namietal nepreukázanie vzniku ujmy, neprimeranosť jej výšky a zároveň skutočnosť, že v rámci tohto nároku nemožno zohľadňovať zhoršenie zdravotného stavu žalobcu, keďže škoda na zdraví je osobitnou kategóriou odlišnou od nemateriálnej ujmy.

21. Voči výške priznanej náhrady nemajetkovej ujmy namietal aj žalobca, ktorý, na rozdiel od žalovaného, bol toho názoru, že priznaný nárok nie je postačujúci.

22. Podľa uznesenia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo 125/2019 z 27.8.2019 „Škodu teda treba chápať ako ujmu na chránenom statku, ako je majetok, osoba, alebo iný chránený záujem, pričom najvyššiu mieru ochrany požívajú ľudský život, integrita človeka, ľudská dôstojnosť a sloboda. Každé trestné stíhanie negatívne ovplyvňuje spoločenský, pracovný a osobný život stíhaného, a to bez ohľadu na jeho výsledok, teda je spôsobilé bez ďalšieho vyvolať vznik nemajetkovej ujmy najmä v takom prípade, ak sa preukáže, že bolo od začiatku nezákonné; ide o zodpovednosť absolútne objektívnu a za výsledok trestného konania vo veci samej, čím je založená zodpovednosť štátu za škodu obvineného spôsobenú uznesením o vznesení obvinenia. Pri odškodňovaní nemajetkovej ujmy za nezákonné trestné stíhanie každej fyzickej osoby súdom nesvedčí bagatelizovanie závažnosti ujmy priznávaním neprimerane nízkych, resp. žiadnych náhrad; také rozhodovanie treba považovať za obchádzanie zákona i jeho účelu a pôsobí mnohokrát veľmi cynicky, bez citu pre elementárnu spravodlivosť, alebo absencie postupu podľa pravidiel, podľa ktorého „nerob druhému to, čo nechceš, aby robili tebe.“

23. Stanoviť presnou sumou výšku náhrady nemajetkovej ujmy za deň či mesiac trvania väzby alebo vedenia trestného stíhania vopred pre všetky prípady nie je možné, pretože primeranosť výšky náhrady nemajetkovej ujmy musí zohľadňovať vždy osobitné okolnosti prípadu, ktorých rozmanitosť nemožno vopred postihnúť. Priznaná výška náhrady nemajetkovej ujmy má zodpovedať predstavám spravodlivosti a slušnosti v danom čase a na danom mieste (k tomu pozri rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Cdo/111/2023 zo dňa 27.06.2024).

24. Vychádzajúc z uvedeného a v zhode s názorom súdu prvej inštancie aj odvolací súd zastáva názor, že žalobca preukázal danosť nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Súd prvej inštancie svoje rozhodnutie náležite zdôvodnil a poskytol zreteľný obraz o kritériách, ktoré ho viedli k prijatému záveru. Dôvody svojho rozhodnutia popísal v bodoch 47. a 48. odôvodnenia napadnutého rozsudku. Zohľadnil dĺžku trestného konania v trvaní 4 rokov a 6 mesiacov, poukázal na stresy v rodine v dôsledku hrozby uloženia nepodmienečného trestu odňatia slobody, na zhoršenie psychického stavu žalobcu a pri výške zohľadnil aj skutočnosť, že nezhody s manželkou začali už pred začatím trestného stíhania a tiež to, že aj napriek trestnému stíhaniu žalobca pracuje v tej istej firme. Súd poukázal aj na to, že zo strany miestnych obyvateľov neboli doposiaľ zaznamenané negatívne reakcie vo vzťahu k žalobcovi. Je nepochybné, že trestné konanie, ktoré trvá vyše 4 rokov a ktoré sa skončí oslobodzujúcim rozsudkom, nepriaznivo vplyva na psychiku človeka a vyvoláva stav právnej neistoty a obavy z toho, ako to celé

dopadne. Túto skutočnosť je potrebné považovať za tzv. prezumovanú a nie je potrebné ju bližšie dokazovať. Ak žalovaný namietal, že k zhoršeniu manželského spolužitia nedošlo v príčinnej súvislosti s trestným stíhaním, táto námietka korešponduje so zisteným skutkovým stavom, na ktorý poukázal súd prvej inštancie, pričom je potrebné ho vykladať tak, že nebol jedným z dôvodov pre priznanie náhrady nemajetkovej ujmy, práve naopak. Súd prvej inštancie však ako jeden z dôvodov priznania predmetného nároku zohľadnil aj stresy v rodine. V prejednávanej veci žalobca už pred začatím trestného stíhania žil so svojimi synmi v spoločnej domácnosti bez ich matky a jeho manželky. Stres vyvolaný trestným stíhaním rodiča vplýva aj na deti. A zase naopak, trápenie detí je trápením rodiča o to viac, ak práve situácia rodiča zapríčiní starosti v rodine. Nemožno preto bagatelizovať prežívanie žalobcu ako rodiča vo vzťahu k jeho synom, o ktorých sa osobne staral. Ak žalovaný namietal, že zhoršenie zdravotného stavu nemožno v okolnostiach takýchto prípadov zohľadňovať, je potrebné uviesť, že útrapy a neistota, ktoré človek v daných súvislostiach prežíva a ktoré otrasú jeho psychikou, nemožno ani izolovať. Preto odvolací súd dospel k záveru, že nebol daný ani odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. b), f) a h) CSP. 25. Na rozdiel od žalovaného je odvolací súd toho názoru, že súd prvej inštancie správne zistil skutkový stav na základe toho, že žalobca splnil bremeno tvrdenia a bremeno dôkazu. Žalobca preukázal vznik materiálnej škody v podobe trov obhajoby a preukázal aj existenciu nemajetkovej ujmy. Túto nie je potrebné nejako zvlášť preukazovať, pretože je nepochybné, že trestné stíhanie je spôsobilé človeka stigmatizovať, ostrakizovať a traumatizovať. Zvlášť citlivo sú vnímané trestné činy, ktorých obeťou sa stávajú rodinní príslušníci. Aj sám žalobca vypovedal, že sa mu ťažko chodí medzi ľuďmi, že naňho doslova pľujú, nakoľko jeho bývalá manželka o ňom porozprávala rôzne veci. Bolo by v rozpore so zásadou elementárnej logiky a slušnosti žalobcom popísané skutočnosti spochybňovať, a tak mu zasadiť ďalšiu ranu v podobe odmietnutia spravodlivosti. Uvedené skutočnosti jednoznačne preukazujú, že priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v sume 3.500,- eur je primerané a dostatočné.

26. Odvolací súd porovnával aj iné rozhodnutia, predmetom ktorých bol nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v dôsledku nezákonného trestného stíhania. Krajský súd v Prešove vo veci vedenej pod sp. zn. 13Co/5/2024 priznal žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy v sume 3.000,- eur za viac ako 3 roky vedenia trestného stíhania. Za trestné stíhanie trvajúce 4 mesiace priznal Krajský súd v Prešove vo veci vedenej pod sp. zn. 3Co/2/2024 žalobcovi, ktorý bol v čase vznesenia obvinenia mladistvý, sumu 500,- eur. Krajský súd v Nitre vo veci vedenej pod sp. zn. 9Co 155/2020 za 7 a pol roka stíhania v prípade, keď mal žalobca z tohto dôvodu prerušený styk s deťmi po dobu takmer 4 rokov, odsťahoval sa a zmenil zamestnanie, priznal nemajetkovú ujmu vo výške 5.000,- eur. Samozrejme, existujú aj prípady, keď súdy priznali žalobcovi vyššiu náhradu nemajetkovej ujmy. V takýchto prípadoch zohrali významnú úlohu špecifika prípadu. Napríklad Krajský súd v Košiciach vo veci vedenej pod sp. zn. 9Co/147/2023 priznal žalobcovi titulom náhrady nemajetkovej ujmy sumu 12.000,- eur, avšak v tomto prípade bola potvrdená existencia mimoriadne závažného zásahu do života žalobcu v obzvlášť zraniteľnom období dospievania, keď trestné konanie sa začalo vo veku 15-tich rokov a trvalo ďalších 7 rokov v čase vyzrievania osobnosti žalobcu.

27. V rámci ďalšej odvolacej námietky žalovaný tvrdil, že úroky z omeškania pri peňažnom plnení titulom náhrady nemajetkovej ujmy možno priznať až uplynutím lehoty na plnenie uvedenej v právoplatnom súdnom rozhodnutí. V tejto súvislosti argumentoval rozhodnutím Najvyššieho súdu SR zo dňa 24.06.1998, sp. zn. 1 Co 15/97 (publikovaný v Zbierke stanovísk a rozhodnutí NS SR pod č. 7 R 45/2000).

28. Je potrebné uviesť, že uvedený právny názor bol prekonaný aktuálnou rozhodovacou činnosťou Najvyššieho súdu SR, ktorý v uznesení sp. zn. 7Cdo/339/2021 z 31.01.2022 konštatoval: „V rozhodnutí z 26. februára 2020, sp. zn. 4Cdo/257/2019 dovolací súd ustálil, že nárok žalobcu podľa § 17 ods. 2 až 4 zákona č. 514/2003 Z. z. voči žalovanej vzniká už samotnou existenciou väzobného trestného stíhania a rozsudku, ktorým bola osoba pozbavená osobnej slobody následne oslobodená spod obžaloby. Preto rozhodnutie, ktorým sa priznáva táto náhrada škody vo forme nemajetkovej ujmy v peniazoch v konkrétnej výške, už len deklaruje existenciu tejto zákonom priznanej právnej skutočnosti a nárokov z nej vyplývajúcich. Podľa § 563 Občianskeho zákonníka, ak čas splnenia nie je dohodnutý, ustanovený právnym predpisom alebo určený v rozhodnutí, je dlžník povinný splniť dlh prvého dňa po tom, čo ho o plnenie veriteľ požiadal. Z uvedeného je preto možné ďalej vyvodiť, že k vzniku omeškania s plnením nemajetkovej ujmy nedochádza márnym uplynutím lehoty ustanovenej v rozhodnutí súdu, ale už márnym uplynutím šesťmesačnej lehoty na plnenie podľa § 16 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. Uvedený názor dovolacieho súdu je podporený aj novelou č. 412/2012 Z. z., ktorou bolo s účinnosťou od 1. januára 2013 ustanovenie § 16 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. zmenené tak, že podľa poslednej vety tohto ustanovenia, ak súd rozhodnutím o náhrade škody prizná poškodenému aj úrok z omeškania, lehota omeškania začína príslušnému orgánu plynúť najskôr dňom oznámenia, že neuspokojí nárok na náhradu škody alebo uplynutím šesťmesačnej lehoty na predbežné prerokovanie nároku, ak súd neurčí

začiatok jej plynutia neskôr. Dovolací súd považuje rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 4Cdo/48/2017, 4Cdo/257/2019 za rozhodnutia, ktoré predstavujú ustálenú prax v riešení otázky úrokov z omeškania z priznanej náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím. Touto ustálenou praxou bol prekonaný odlišný právny názor uvedený v rozhodnutí dovolacieho súdu sp. zn. 1Co/15/1997“.

29. Podľa § 16 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z., Ak príslušný orgán neuspokojí nárok na náhradu škody alebo uspokojí iba jeho časť do šiestich mesiacov odo dňa prijatia žiadosti alebo ak príslušný orgán písomne oznámi poškodenému, že neuspokojí jeho nárok na náhradu škody, môže sa poškodený domáhať uspokojenia nároku alebo jeho neuspokojenej časti na súde. Pri uplatnení nároku na súde môže poškodený požadovať úhradu len v rozsahu nároku, ktorý bol predbežne prerokovaný, a z titulu, ktorý bol predbežne prerokovaný. Ak súd rozhodnutím o náhrade škody prizná poškodenému aj úrok z omeškania, lehota omeškania začína príslušnému orgánu plynúť najskôr dňom oznámenia, že neuspokojí nárok na náhradu škody, alebo uplynutím šesťmesačnej lehoty na predbežné prerokovania nároku, ak súd neurčí začiatok jej plynutia neskôr.

30. Odvolací súd konštatuje, že súd prvej inštancie správne právne posúdil aj otázku úrokov z omeškania, keď žalobcovi priznal príslušenstvo pohľadávky aj z náhrady nemajetkovej ujmy bez toho, aby tento nárok viazal na právoplatnosť rozsudku a uplynutie lehoty na plnenie. Z odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie vyplýva, že žalobca požiadal žalovaného listom zo dňa 20.11.2020 o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody, pričom žalovaný informoval žalobcu až listom zo dňa 16.03.2022, že jeho nárok neuspokojí. Tým došlo k naplneniu dikcie poslednej vety § 16 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z., keďže žalovaný odpovedal žalobcovi až listom zo dňa 16.03.2022, čo ďaleko presahuje lehotu 6 mesiacov. Ak teda súd prvej inštancie rozhodol o priznaní úroku z omeškania až od 07.04.2022, rozhodol vecne správne. Odvolací súd v tejto súvislosti nezistil existenciu odvolacieho dôvodu podľa § 365 ods. 1 písm. b) a h) CSP.

31. Pokiaľ ide o žalovaným napadnutý výrok o trovách konania, odvolací súd uvádza, že podľa § 255 ods. 2 CSP ak mala strana v spore úspech čiastočný, súd náhradu trov konania pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo. V súlade s týmto zákonným ustanovením rozhodol aj súd prvej inštancie. Žalobca si žalobou uplatnil dva nároky titulom náhrady nemajetkovej ujmy, a to za nezákonnú väzbu sumu 11.200,- eur a za nezákonné trestné stíhanie sumu 7.000,- eur. V prvom nároku žalobca nebol úspešný čo do základu. V druhom nároku, t. j. nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v dôsledku nezákonne vedeného trestného stíhania súd žalobcovi z požadovanej sumy 7.000,- eur priznal sumu 3.500,- eur. Oba nároky podliehali úvahe súdu.

32. Vo vzťahu k uvedenému odvolací súd dáva do pozornosti nález Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 225/2020 zo dňa 27.08.2020, v ktorom o. i. judikoval: „V súvislosti s posudzovaním procesného úspechu strán sporu v konaní, ktorého predmetom je nárok, ktorého dôvodnosť a výška je možné len predvídať vzhľadom na to, že závisí od znaleckého posudku, respektíve úvahy súdu, (...) dáva ústavný súd do pozornosti (...) právnou vedou i praxou akceptovaný názor, podľa ktorého zásadu úspechu vo veci (§ 255 CSP) treba uplatniť aj na konania, v ktorých výška plnenia závisí od úvahy súdu alebo od znaleckého posudku. V týchto prípadoch však žalobcu, ktorému bola priznaná aspoň časť žalobou uplatneného nároku, nemožno považovať za procesne neúspešného a ad absurdum ho zaťažovať procesnou zodpovednosťou za predvídanie presného výsledku konania. Pri rozhodovaní o náhrade trov konania je potrebné rozlíšiť, čo je základné a čo sprevádzajúce. Za základné sa považuje rozhodnutie, že do žalobcovho práva bolo zasiahnuté, výška ujmy je potom druhotná a nadväzujúca. Rovnako odborná otázka posudzovaná znalcom môže presahovať možnosti strany sporu, ktorá, napríklad výšku škody iba odhaduje. Aj tu je primárny fakt, že škoda bola spôsobená; jej výška nasleduje. Žalobcu v takejto veci preto treba považovať za plne procesne úspešného, keďže mal plný úspech, čo sa týka základu uplatneného nároku, a súčasne výška plnenia, vyplývajúca z jeho procesného úspechu, závisela výlučne od úvahy súdu.“

33. Je potrebné uzavrieť, že pokiaľ ide o nárok žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy titulom väzby, v tejto časti bol žalobca v celom rozsahu neúspešný, čo znamená plný úspech žalovaného. Pokiaľ ide o náhradu nemajetkovej ujmy za nezákonné trestné stíhanie, v tejto časti bol žalobca plne úspešný v základe nároku, keďže mu bola priznaná suma 3.500,- eur, ktorá bola závislá od úvahy súdy. Pomer úspešnosti strán sporu tak bol rovnaký.

34. Žalobca si tiež uplatnil nárok na náhradu škody titulom ušlej mzdy v sume 3.744,63 eur, pričom v tejto časti súd žalobu zamietol, čo znamená procesný úspech žalovaného a naopak neúspech žalobcu. V nepatrnej časti bol žalobca neúspešný pokiaľ ide o nárok na náhradu škody titulom trov obhajoby, keďže z požadovanej sumy 1.398,47 eur súd žalobcovi priznal sumu 1.318,39 eur. Súd prvej inštancie porovnaním procesnej úspešnosti týchto dvoch nárokov dospel k záveru, že aj v tomto ohľade mali strany sporu takmer rovnaký úspech. Pri aplikácii princípu zodpovednosti za výsledok sporu postavil súd na

pomyselnú miskú váh procesnú úspešnosť strán sporu čo do charakteru nárokov (náhrada nemajetkovej ujmy a náhrada materiálnej škody). Takýto záver súdu v okolnostiach danej veci čo najviac zodpovedá princípu spravodlivosti a spravodlivej rovnováhe.

35. Vychádzajúc z uvedeného odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny postupom podľa § 387 CSP.

36. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 2 CSP. Vzhľadom na to, že v rámci odvolacieho konania bol pomer úspechu na oboch stranách rovnaký, keďže ani jednej zo strán sa nepodarilo na základe odvolacej argumentácie zvrátiť rozhodnutie súdu prvej inštancie vo svoj prospech, odvolací súd stranám náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

37. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustné odvolanie.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ má právo zvoliť si advokáta a možnosť obrátiť sa na Centrum právnej pomoci (§ 160 ods. 2 CSP). Podanie vo veci samej urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu treba dodatočne doručiť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu; ak sa dodatočne nedoručí súdu do desiatich dní, na podanie sa neprihliada. Súd na dodatočné doručenie podania nevyzýva (§ 125 ods. 2 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP)